

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K37700-3Erinevusi poeg-ja tütarlaste hingeelus.
=====

Noorsoo hingeteaduses on vähe peatükke, mille üle oleks nii palju vaieldud ja mille kohta arvamused läheksid nii lahku, kui peatükk erinevustest poeg-ja tütarlaste hingeelus. Arvamuste lahkuminek selles küsimuses ei ole tingitud nii palju tege-
likkude andmete lahkuminekust, kuivõrd nendest maailmavaate-
listest lähtekohtadest, millest neile andmetele on lähenedud
ja tõlgitsetud. Eriti on lahkavamusi põhjustanud seisukoha võtud
ühis-ja lahuskooli küsimustes, veel enam aga naisliikumise sei-
sukohad. Juba keskajal vaieldi ägedasti selle üle kas ja mis
suhtes naine hingeliselt erineb mehest. Rohkearvulistes jutlus-
tes kõneldi naise hingelisest sugulusest põrgu tumedate jõu-
dudega, samal ajal kui rüütliluule laulis temale kõige ülista-
vamaid kiidulaule. Isegi mungad, kes naises nägid saatana tööriis-
ta, põlvitasid madonna ette ülistades igavesti naiselikku. Kui-
võrd taevakõrgeks või põrgu sügavaks naist ka ei peetud, selles,
et ta hingeliselt suuresti erineb mehest, oldi ühemeelselt kind-
lad. Alles 19. sajandi lõpu poolel hakkasid tekkima väited, nagu
oleks naise hingeline erinevus mehest peamiselt juhuslik, vä-
listest oludest tingitud. Põhiliselt ei olla mingit olulist va-
het mehe ja naise hingeelu vahel. Need väited, esimesena püsti-

tatud inglise uurija John Stuart Milli poolt, muutusid varsti naisliikumise programmi punktiks. Nendele tuginedes hakati nõudma ühesugust haridust ja kasvatust niihästi poistele kui ka tütarlastele ja ühesuguseid õigusi mehele ja naisele seltskondlikus elus ja kutsetöös.

Meid ei huvita tänases loengus need eelarvamuslikud seisukohavõttud, vaid peamiselt see, mis kogemuslikul hingeteadusel on ütelda poeg- ja tütarlaste hingeelu erinevustest eri arenguastmel.

Hingeelu on looduse arengu käigus võrdlemisi hiline nähtus. Nagu kõike looduses, nii ka hingeelu, juhib otstarbekohasuse põhimõtte, mida hilisem mingi nähe arengulooliselt, seda enam. Kuna mehel ja naisel elus tuleb täita erinevaid ülesandeid, siis ei ole midagi imestada, kui nende hingeeluski ilmneb algusest peale erinevaid jooni.

Üldiselt on tuntud tõsiasi, et poisilapsed ^{enamikus} sünnivad hiljem ja seejuures raskematena ja pikematena kui tütarlapsed. Üldse on nad kehalises arengus kuni 10. elua. tütarlastest ees. 10. ja 15. eluaasta vahel ületavad tütarlapsed neid omas arengus niihästi pikuselt kui ka raskuselt. Pärast 15. eluaastat võtavad poisid jällegi esikoha, mis nendele ka jääb eluks ajaks - on ju teada, et mehed keskmiselt on naistest natukene raskemad ja pikemad. Ka lihasjõu poolest on poisid tütarlastest igal arenguastmel

üle-. Nad muljuvad kõvemini, tõukavad kõvemini, jooksevad kiiremini jne. See üleolek näib olevat pärivuslikult tingitud. Ta esineb ka nende rahvaste juures, kus naised teevad suurema osa füüsilisest tööst. Meeste lihased on võimelised kiiremini tarvitama küttaaineid ja hapniku ning punaseid verelibleid on neil keskmiselt 10% rohkem kui naistel. Tõenäolikuks sellel põhjendabki asjaolu et poistel on üldiselt enam energiat kui tütarlastel.

Seda, mis asja tõdesime poiste kehalise arengu kohta, ei saa otseselt üle kanda vaimsele arengule. Vaimselt arenevad tütarlapsed üldiselt kiiremini kui poisid, kuid selle eest jääb nende areng ka rutem seisma. 14-15 aastane tütarlaps on omas arengus sama vanusest poisist tunduvalt ees, kuid selle eest saavutab naine 20. aastaseks peaaegu täieliku vaimse küpsuse, mille tasemele ta jääb kogu eluks ajaks, sellal kui mees on veel hilisematel aastakümnetel teatud piirini arenemisvõimeline.

Väikelapse-eas paistab eriti silma tütarlaste üleolek poistest keelelises arengus. Tütarlapsed hakkavad varem kõnelema ja nende sõnavara on rikkam kui poiste oma. Nad on ilmsesti sõnakumelikumad ja alluvad kergemini vanemate juhtimisele. Mängude valik on tütarlastel teistsugune kui poistel. Nukud on enam kui poolele tütarlastest kõige meeldivamaks mänguasjaks, sellal kui poistest vaevalt üks sajandik eelistab mängida nukkudega. See

erinevus on vist küll rohkem ümbruse ja kasvatuse vili. Esineb loodusrahvaid, kelle juures nukud on just poiste mänguasjaks. Omajagu tõtt võib siiski olla ka nendel, kes tütarlapse nukumängus näevad alateadliku^k ettevalmistust tulevasele ema kutsele. Vastandina nukule on enamiku poiste lemmikmänguasjaks pall, mis tütarlaste hulgas leiab võrdlemisi vähe poolehoidu. Ka trummid, pasunad, vurrid, raudteerongid leiavad poiste hulgas palju suuremat poolehoidu kui tütarlaste hulgas.

Koolis on tütarlapsed üldiselt palju püüdlikumad, kohusetruumad ja korralikumad kui poisid. Nende vihud ja raamatud on puh- tamad, õpeülesanded korralikumalt täidetud, ülearⁿetusi esineb nende juures tunduvalt vähem. Nende suhtumine õppeainetesse ja koo- litöösse oleneb palju suuremal määral õpetaja isikust kui poiste juures. Üldiselt on tuntud tõsiasi, et tütarlapsed leiavad tee kultuuri^vväärtuste juurde peamiselt isikute kaudu. ~~XXX~~ Neile meel- divad näiteks teatud kirjandusteosed sellepärast, et nende autor neid huvitab, neile meeldib; poisid seevastu hindavad kirjanikku ^{Koolis hindavad nad mitte ainult õpetaja tudumist, vaid ka ennemist, kättemist, isegi võimust.} seepärast, et ta on kirjutanud väärtuslikke teoseid. Õppeaine- test meeldivad tütarlastele enam keeled, usuõpetus, laulmine. Ajaloos, loodusteaduses ja matemaatikas on nad poistest üldislt taga. Poisid on julgemad ja originaalsemad kui tütarlapsed, nad saavad toime igasuguste vempudega, kuid on ka keerulistest olukor- dades palju leidlikumad ja mõtlemises sügavamad ning isikupära-

rasemad. Juba poiste käekirjaski võib märgata suuremaid isiku-
päraseid erinevusi, sellal kui tütarlaste käekiri on nagu ühi-
se shablooni järele vormitud. Ala mis tütarlapsi üsna vähe hu-
vitab on tehnika. Keegi on koostanud nimestiku, mis sisaldab 54
54 000 kinnitatud patenti mitmesugustele leiutistele ja nende
hulgas oli ainult 6 naiste omi. Vabades harrastustes on kooli-
ealistel poistel esiplaanil sõjakad jooksu ja liikumismängud.
Tütarlastele on säärase sõja- ja röövliromantika enamasti võõras.
nad võivad seda küll mõnikord imetleda, ent ei tee seda mitte
kaasa, teeseldes isegi üleolekut sellest. Nende mängud on enam
osavus kui võtlusmängud. Juba see asjaolu, et tütarlapsed on
enam seotud koduga, takistab nendel robustse käitumise aren-
gut. Nende kõnes on palju vähem tahumatuid kõnekäände ja laba-
seid sõnu kui poiste omas. Mõnikord püüavad nad olla isegi lii-
ga peened oma väljendustes ja oma käitumises. Isekeskis on nad
palju sõbralikumad kui poisid: sülelused, kaelatsiti koos olek,
kätealt kinni käimine on tütarlaste koolide koridorides ja õu-
edes tavalised nähted. Neil on alati üksteisele midagi jutustada
kihistamine ja kahistamine ei taha koolitundideski lõppeda.
Kui nende rääkimist aga ~~vaatatakse~~ ^{vaatatakse} tundub, et mõlemad räägivad üksteise ja pealtkuulajate ^{degi} ~~degi~~
Iga tühisegi asja puhul võivad nad naerma pihvatada. Peegel, mis
poissi alles puberteedi-eas huvitama hakkab, on tütarlastele
juba varakult tarvilikuks ja tähtsaks esemeks. Tüüpiline on
tütarlaste huvi lillede vastu, mis poisse harva huvitavad. Ka

loomadele suhtub tütarlaps teisiti:koeri ja kasse kohtleb ta nagu nukkusi ega piina neid mitte, nagu seda sageli teevad poisid. Rõivastus ja enese ehtimine etendab nende elus palju suuremat osa kui poiste juures.On üksikuid tütarlapsi, kelle ehtimistungi on niihästi koolil kui ka kodul raske pidurdada.Kehvamate kihtide tütarlapsed peavad sageli täitma kodus mitmesuguseid ülesandeid majapidamises ja nooremate vendade-õdede hoidmises.Viimased on nendele sagedasti nukkude asendajaks.Kui poiste juures internaadi kasvatust võib anda häid tagajärgi, siis tüdrukud vajavad enam isiklikku hoolt ja soojemat õhkkonda, mida vaevalt muu suudab pakkuda, kui kodu.Ka siis,kui tüdruk juba varakult peab endale leiba teenima, jääb tal tihe side koduga alles.Vanema ja noorema põlve vastuolud ei kanna tüdrukute juures nii järsku ilmet kui poistel.Nende vahetõrje vanematega on sõbralikum ja südamlikum.Võib olla helise, ~~bx~~ juba siin kaasa tule aimdus, et nendel naistena korra tuleb olla kodukolde hoidjateks, seega kui mehed lähevad välja vallutama laia maailma. Kogu omas ellusuhtumises on poiss võrreldes tüdrukuga palju aktiivsem.Poiss küsib:"Mis ma teen? Kuidas kujundan oma saatuse?" Tüdruk küsib:"Mis sünnib minuga?Kuidas kujuneb minu saatus?" Tüdruk on palju olenevam oma saatusest.Abiellumine,lapsed, nende arv - kõik see juhib ta elu hoopis uutesse roobastesse, ilma et ta ise seejuures saaks otsustavalt kaastegev olla.Meest ei

√

Meesnoort seloomustab Aake võimu järgi, ta tahab alati olla valitseja
 oas, keda hunkakse ja austatakse. Tütarlaps soovibki tahab olla armastatud,
 armastades elada ja valitseda. Armastus, ohvimeelsus, hoolekanne — need on
 naise seloomu põhijooned. (Fr. Paulsen). ^{Tütarlapsed} ~~Need~~ on itaolt valdavamad sotsiaal-
 olendiks. Vaga harva võib leida tütarlast ilma sotsiaalse põhikihita. Isegi siis,
 kui nad tühised kunstid, kirjanduse või teaduse alal, hõlkeb see nende dige-
 runks kaasa. Noor tüdruk, kellel nida sotsiaalset põhikihet ei ole või kus
 olude sunnil peab oma teed täiesti üksinda käima, on seesmiselt
 väene.

PEDAGOOGIKA
 ARHIIVMUSEUM
 FOND K37700-3

puuduta need küsimused kaugeltki nii sügavalt. ✓

Meie ajal astub suur protsent noori tüdrukuid juba õige varakult kutsetöhe, et endale ülalpidamist teenida. ^{nii kindlalt} ~~Sel~~ puhul juhtub harva, et oma tööd tehakse sisemise innuga. Enamikule tähendab see seniste võib olla naiivsete tütarlapselikkude unistuste ja ideaalide ^{maha} matmist. On tõenäolik, et naisel ei esine üldse sisemist tarvet kutsetöö järgi. Kui ta seda teeb, siis ainult väliste olude sunnil. Ühe saksa õpetlase ütetus, et „naise kutse on mitte evida ühtki kutset peab eriti [”] paika murdeealiste tüdrukute kohta. Tütarlapsed, kes varase kutsetöö tõttu ei saa vaimselt täiesti välja kujuneda, jäävad kogu eluks ajaks kuidagi poolikuks.

Tüdrukute kasvatamine nõuab enam mõistmist ja sisseelamist kui poiste oma, enam õrnust ja arusaamist, enam hingeelu ja selle arengu tundmist. On ju tüdrukud eriti just küpsemiseas äärmiselt tundelised ja kergesti mõjustatavad. Nad elavad läbi hulga kriise, mis poistele sootuks tundmatuks jäävad ning millest neid tuleb juhtida üle äärmise peenetundelisusega.